

Som missionæren nå nøjes med at iagttage, hvad andre kan gøre ved en sprængt strømfordeler ude i junglen, må han også nøjes med at gøre iagttagelser om tabuet.

Tabuer er ikke blot teori

Danske missionærer i Problemstilling, de ikke rigtig ved, hvordan de skal behandle

Af Kaj Kjær-Hansen

I et samfund hvor tabuer ikke blot er et teoretisk begreb eller et ord, man bare bruger, men hører hverdagen til, er de danske missionærer i Liberia kastet ud i en problemstilling, som man ikke rigtig er klar over, hvordan man skal behandle.

For folk i Wozi er tabuet ting, træer, og ofte dyr. Tabuet, som går i arv fra far til børn, har sin egen oprindelseshistorie. Mens far og børn har samme tabu, har moderen ofte et andet. Er der tillige børnebørn i samme husstand, og hvor faderen ikke kommer fra samme familie, kan der således være tre forskellige tabuer, hvilket ikke gør husholdningen lettere, dersom tabuet er et dyr, som derfor ikke må spises.

Som eksempler på tabuer og deres oprindelseshistorie skal her gengives et par, som er hentet fra et af de mange hefter, som Centret mod Analfabetisme i Wozi har udgivet.

Leoparden

Under overskriften »Leopard« fortælles:

Fokpa Dolo siger: Derfor spiser vi ikke leopard.

»Da en af vore forfædre var en lille dreng, gik hans moder på arbejde på marken. Mens hun var travlt optaget med at plante risen, lagde hun, som hun plejede, barnet i skyggen, således at solen ikke skinnede på drengen. Og det skete, at dersom barnet græd, ville en leopard komme og lægge sig ved siden af det og holde det varmt. Hvis barnet græd, ville leoparden trøste det. Barnets moder var borte en del af tiden, mens risplantningen stod på. Da drengen blev stor, forklarede

hans moder ham, hvorledes leoparden havde taget sig af ham, mens han var lille. Derfor sagde de til ham: Din slags skal ikke spise leopard. Fordi hvis leoparden ikke havde været der, ville du ikke have overlevet.

Vi, der nedstammer fra dette barn, spiser heller ikke leopard«.

Hunden

Yalawu fra Wozi fortæller tilsvarende under rubrikken: Derfor spiser vi ikke hunde:

»For lang, lang tid siden, da vores forfader var et lille barn, lå han en dag og sov i riskurven. Pludselig brød der ild ud i byen, og snart var alting i brand. Imidlertid var der en hund netop der, og idet den lod barnet ligge i kurven greb den kurven med munden og trak den ud i skoven uden for ildens rækkevidde. Således frelste hunden vores forfaders liv. Derfor spiser vi ikke hund«.

Faziviiwu, Jens-Arne Skjøtts spriginformant, som har vist seriøse tegn på, at han gerne vil i gang med en dåbsoplæring, er overbevist om, at sådanne historier kan være sande. Selv om han har leoparden som tabu, og selv om han ikke kender familiens historie i detaljer, fortæller han om, hvordan en leopard engang fik i en fælde, faderen havde opstillet på sin far. Faderen gik tilbage til landsbyen for at få andre til at skyde den. Han giver udtryk for, at dersom man bryder sit tabu, vil noget forfærdeligt hænde een. Og måden, han fortæller herom, røber at han ikke betragter det som pjat. Har man f.eks. skildpadden som tabu og spiser den, vil ens hud blive revnet som skildpaddens og med sår, siger han. Han synes ikke rigtig at ville gå ind på vores problemstilling, at også andre, der f.eks. ikke har skildpadden som tabu, kan blive ramt af en tilsvarende hudsygdom.

Faziviiwu, der vil i gang med en dåbsoplæring, er overbevist om, at tabu-historierne er sande.

Også de kristne i Wozi har deres tabu. Yella, den liberianske leder af Centret mod Analfabetisme, formand for landsbyens skole, redaktør af den ugentlige 4-siders avis på loma og engelsk, og ubestridt landsbyens mest veluddannede person, som også leder gudstjenesterne i Wozi, har hunden som sit tabu. Han kender oprindelseshistorier i detaljer, men tøver i sitsvar, når vi spørger ham, om han opfatter historien som sand. Derimod afviser han, at noget frygteligt ville ramme ham, dersom han alligevel ville spise hundekød, hvad andre, som ikke har hunden som tabu, gør i Wozi. For Yella er tabuet mere udtryk for en tradition, en respekt for forfædrenes overlevering, end det er tegn på overtro.

Nøjes med at iagttage

Bodil og Jens-Arne Skjøtt, som begge har en dansk teologisk embedseksamen bag sig, må konstatere, at de efter et halvt år i Wozi foreløbig må nøjes med at iagttage og stille spørgsmål. Begge er de klar over, at et for hurtigt svar på tabuforestillingen kan gøre mere skade end gavn. Måske er det gennem enkel oplysning, at tabuet skal tackles, dersom det fremkalder frygt.

Jens-Arne Skjøtt erindrer om, at visse former for overtro trivedes i bedste velgående i hans bedsteforældre efter en 1000-årig kristen historie i Danmark. Selv om det ikke legitimerer tabuet, dersom det fra en kristen synsvinkel må betragtes som overtro, kan han på nuværende tidspunkt ikke se, at f.eks. Yellas måde at praktisere sit tabu på nødvendigvis er uforenelig med kristentroen. Derimod er han usikker på, hvordan han skal gribe sagen an, dersom han — hvad han håber — om ikke længe skal igang med dåbsoplæring af sin sproginformant, for hvem

tabuet på nuværende tidspunkt er mere end udtryk for en respekt for en gammel kultur.

Kontaktpunkt

Bodil Skjøtt har noteret, at i mange — omend ikke i alle — oprindelseshistorier, hvor et dyr indgår i tabuforestillingen, er dyret en slags frelserfigur. I dette ser hun muligheden for et tilknytningspunkt i forkyndelsen af Jesus som Frelser og Herre.

— Men samtidig ser jeg en fare i dette tilknytningspunkt. Jeg vil jo ikke bare komme med en parallelhistorie til deres. Såvidt jeg kan skønne nu, er spørgsmålet om sandhedsværdien af tabuets oprindelseshistorie ikke særlig relevant. Men i den kristne frelseshistorie kommer man ikke uden om sandhedsspørgsmålet. Det synes jeg, er det svære punkt, siger hun.

— Da jeg prædikede i Wozi kirke Palmesøndag, understregede jeg, at folk i Jerusalem hilste Jesus som konge. De havde ret — og alligevel ikke ret, fordi de ikke havde fattet, at Jesus var den liden- de konge. For loma-folket er Gud »Sky God«, den højeste Gud, og alligevel er himmelen og jordens skaber, Jesu Kristi Far, helt anderledes end deres »Sky God«. Når det kommer til stykket, er det vel bare Helligånden, der kan gøre de bibelske beretninger og bibelens Gud til noget andet end parallelberetninger til det, som de allerede kender.

— Kontaktpunkterne er vel forskellige på forskellige steder i verden, men det er vel op til os at benytte dem og så regne med den risiko, at Helligånden gør tingene til andet end parallelting. Men kom igen om et år, så har vi måske lidt erfaring, siger Bodil Skjøtt.

Tidligere artikler fra Liberia har været bragt 14, 17., 20. og 27. juli samt 2. august.